

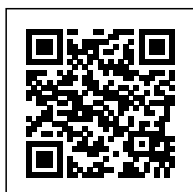

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VIII. volební období

350/0

**Návrh poslanců Kateřiny Valachové, Jana Hamáčka, Ondřeje Veselého
a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb.,
o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném
vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů**

Zástupce předkladatele: Valachová K. a další
Doručeno poslancům: 7. prosince 2018 v 9:39

Z Á K O N

ze dne2018,

kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna školského zákona

Čl. I

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 158/2006 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 624/2006 Sb., zákona č. 217/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 343/2007 Sb., zákona č. 58/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 242/2008 Sb., zákona č. 243/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 49/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 378/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 331/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 472/2011 Sb., zákona č. 53/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 370/2012 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 82/2015 Sb., zákona č. 178/2016 Sb., zákona č. 230/2016 Sb., zákona č. 101/2017 Sb. a zákona č. 222/2017 Sb. se mění takto:

„V § 122 se za odstavce 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Dětem v mateřských školách, přípravných třídách základní školy a přípravném stupni základní školy speciální a žákům prvního stupně základních škol zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí se poskytuje školní stravování bezúplatně.“

Dosavadní odstavce 4 a 5 se označují jako odstavce 5 a 6.“

ČÁST DRUHÁ

ÚČINNOST

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. září 2020.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

OBECNÁ ČÁST

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů sleduje zavedením bezplatných školních obědů pro děti v mateřských školách a žáky na prvním stupni základních škol několik cílů.

Hlavním cílem je podpora výchovy k zdravým stravovacím návykům dítěte širšímu okruhu dětí, odstranění sociální bariéry a rozdílů mezi dětmi při poskytování stravy, zlepšení stravovacích návyků dětí a odbřemenění zákonných zástupců dětí od úplaty za školní stravování. Tento cíl je v souladu s cíli rodinné politiky sociální demokracie i v souladu s cíli rodinné politiky České republiky.

Navrhované opatření přispívá ke zvyšování vzdělanosti obyvatelstva, k posilování společenské soudržnosti, odstraňování vnějších projevů majetkové a příjmové nerovnosti v postavení dětí, které nemohou nést žádným způsobem odpovědnost za svůj sociální status), ke snižování rizika společenské stigmatizace dětí s ekonomicky slabších rodin a k podpoře získání zdravých stravovacích návyků v dětském věku.

Vysokou efektivitu navrhovaného opatření při dosahování uvedených cílů potvrzují empirické zjištění odborníků tam, kde taková plošná podpora školního stravování funguje a také zjištění vyplývající z dotačního programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a operačního programu Ministerstva práce a sociálních věcí od roku 2015. Každoroční průzkum dopadů této poskytnuté pomoci potvrzuje, že školní stravování je třeba vnímat jako nedílnou součástí vzdělávání. Stát skrze dostupnost školního stravování všem dětem může nakonec ovlivňovat stravovací návyky, zdraví, vývoj, docházku a v neposlední řadě i studijní výsledky.

Cílem projektů Obědy do škol financovaného z Operačního programu potravinové a materiální pomoci (OP PMP) spravovaného Ministerstvem práce a sociálních věcí je zajistit pravidelnou kvalitní stravu pro děti ve vážné sociální nouzi. Pomoc je určena dětem ve věku 3 – 15 let, jejichž zákonní zástupci mají nárok na dávky v hmotné nouzi. Finanční podpora je poskytována přímo školám, děti čerpají podporu ve formě odebraného oběda (rodičům dětí nejsou přímo poskytovány žádné finanční prostředky). Cílovou skupinou jsou děti v základních a mateřských školách.

Podpora je realizována prostřednictvím projektů jednotlivých krajů. Projekt je připravován na školní rok na základě výzvy MPSV vyhlášené zpravidla jednou ročně. V roce 2019 bude výzva vyhlášena na přelomu února a března. Od školního roku 2015/2016 se do výzev postupně zapojilo **10 krajů a počet podpořených dětí dosáhl více než 5,5 tisíce.**

Cílem dotačního programu spravovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy je zaručit rovnost šancí dětí v přístupu ke vzdělání, zvýšit dostupnost školního stravování dětem, zabránit stigmatizaci dětí kvůli sociálnímu statusu jejich rodin, zlepšit a pomáhat rozvíjet vztahy mezi dětmi ve škole. Projekt Obědy pro děti podporovaný dotačním programem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pomohl uhradit ve školním roce 2017/2018 **obědy 6 876 dětem z 871 základních škol** po celé České republice. Opět se zapojily všechny kraje republiky. Finanční podpora je poskytována přímo školám. Cílovou skupinou jsou žáci základních škol.

Zjištění a výstupy obou programů za dobu posledních tří let jsou jednoznačné a jsou dostatečným ověřením nutnosti přijetí systémového řešení.

Bezúplatné školní stravování zaručí nejen pravidelné, vyvážené, pestré a teplé jídlo všem dětem bez rozdílu, ale stejně důležitá je edukace dětí a žáků, jejich zapojení do systému školního stravování a předání skrze školní stravování dětem dalších dovedností a znalostí. Cíli edukace jsou zejména rovný přístup ke vzdělání, prohlubování sociální interakce, vhodné způsoby stolování, zdravé stravovací návyky, zahraniční kuchyně a jejich kultura. Dalšími cíli jsou témata jako omezení plýtvání jídlem, zabránění znehodnocování jídla, podstata a důležitost stravy, voda a její význam pro organismus, jak je důležité se setkávat u jednoho stolu apod. Jde o multifunkční a přirozený nástroj k výchově mladé generace.

Zavedení systému bezplatného školního stravování má i multiplikační efekt z hlediska efektivního nakládání s veřejnými zdroji státního rozpočtu zejména ve zdravotnictví, školství a v sociální oblasti.

Náklady navrhovaného bezplatného školního stravování jsou následující. Průměrné ceny školních obědů placené rodiči žáků v základních školách se pohybují podle jednotlivých krajů podle údajů za školní rok 2017/2018 od 22,87 Kč do 27,41 Kč za oběd. Částka (výše nákladů), kterou za jeden měsíc školních obědů hradí rodiče, se pohybuje, dle našich statistik, v průměru okolo 500,- Kč/dítě. Rozdíly jsou dány dle regionu, konkrétní školy a věkové kategorie žáka. Žáci školy platí pouze cenu potravin, osobní a věcnou režii dotuje stát, přesněji veřejné rozpočty, a zisk se zde netvoří. Obdobná situace je u mateřských škol, kde se u svačin jedná o částku 7 až 8 Kč a cca 20 Kč za školní oběd. Opět existují drobné krajové rozdíly.

Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Platný právní stav nezaručuje rovný přístup dětí ke vzdělání bez ohledu na jejich sociální status. Prostředky nápravy jsou roztříštěné a neúčinné. Platný právní stav nemá vliv na rovnost mužů a žen.

Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava není v rozporu se zákazem diskriminace ani nemá vliv na rovnost mužů a žen. Hlavním principem je zavedení systému bezplatného školního stravování a zaručení rovného přístupu dětí ke vzdělání.

Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Navrhovaná úprava reaguje na vyhodnocení stávajících dotačních a operačních programů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí a na pozitivní zkušenosti vyplývající z komparace systémů Anglie a Skotska, Švédska, Finska nebo nově Slovenska.

Reaguje tak na zjištěné problémy, které se vyskytují v českém školství v rovnosti šancí a rovném přístupu dětí a žáků ke vzdělávání. Posiluje se dostupnost předškolního vzdělávání dětí v souladu s cíli koncepce rodinné politiky České republiky. Reaguje se na negativní dopady sociálních nerovností vznikající v přístupu žáků ke vzdělávání na základních školách i na zjištění týkající se příčin šikany, stigmatizace žáků, vyloučení z třídního kolektivu.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny

Návrh zákona v plné míře respektuje rovnost před zákonem a zákaz diskriminace.

Návrh zákona ctí zásadu rovnosti, včetně rovnosti mužů a žen.

Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecními právními zásadami práva Evropské unie

Návrh zákona je s právem EU plně slučitelný.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel,

zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Návrh předpokládá dopad na státní rozpočet.

Zavedení bezplatného školního stravování od 1. 9. 2020 by znamenalo dodatečné náklady ve školním roce 2020/2021 ve výši:

- 2,412 mld. korun pro mateřské školy (jde o 6 650,- Kč na dítě/školní rok, 35 Kč na dítě a den), z toho u předškolních dětí se jedná o částku pro školní rok 686,9 mil Kč, a ve výši

- 2,735 mld. Kč (jde o částku 4 750,- Kč na žáka a školní rok, 25 Kč na žáka a den).

Celkem se jedná o 5,147 mld. Kč.

Ve výpočtu se vychází z počtu dětí ve školním roce 2017/2018, mateřské školy: 362 756 dětí, z toho předškolní 103 290 dětí, první stupeň základní školy: 575 699 žáků. Pro výpočty bylo bráno 190 dnů v rámci školního roku. Školní rok 2017/2018 má 193 dnů, avšak bez odečtení ředitelského volna.

Předpokladem pro školní rok 2020/2021 jsou tedy náklady ve výši 5,4 mld. (nad rámec současné výše příspěvku, při zohlednění očekávatelné inflace ve výši pět procent od současnosti do září 2020). Předpokladem odhadu je, že počty dětí a žáků budou v podstatě stejné (rozdíly budou v řádu jednotlivých tisíců dětí).

Z těchto nákladů by zhruba 2,16 miliardy korun připadalo na rozpočtový rok 2020 a 3,24 mld. korun na rozpočtový rok 2021. V tomto rozpočtovém roce by celkové náklady opatření dosáhly 5,4 miliardy korun.

Návrh zákona nemá žádný vliv na rozpočty územních samospráv.

Dopady na národnostní menšiny a na životní prostředí se nepředpokládají

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů (DPIA)

Návrh se nedotýká oblasti ochrany soukromí a nakládání s osobními údaji.

Zhodnocení korupčních rizik (CIA)

Navrhovanou právní úpravou se nezvyšuje míra korupčních rizik.

Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá jakýkoliv dopad na bezpečnost nebo obranu státu.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K Části první

K ustanovení § 122 odst. 4

V ustanovení se upravuje, jaká skupina dětí a žáků bude mít bezplatné školní stravování. Jedná se o děti v mateřských školách, přípravných třídách základní školy a přípravném stupni základní školy speciální a žákům prvního stupně základních škol zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí se poskytuje školní stravování bezúplatně. I nadále se možnost úplaty ponechává u druhého stupně základní školy a středních škol a škol odlišných zřizovatelů.

K Části druhé

Navrhuje se účinnost od začátku školního roku 2020/2021, tj. 1. 9. 2020, vzhledem k upravované materii – bezúplatnosti školního stravování.

V Praze dne 3. prosince 2018

Kateřina Valachová, v.r.

Jan Hamáček, v.r.

Ondřej Veselý, v.r.

Jaroslav Foldyna, v.r.

Jan Chvojka, v.r.

Alena Gajdůšková, v.r.

Lubomír Zaorálek, v.r.

Tomáš Hanzel, v.r.

Milan Chovanec, v.r.

Roman Sklenák, v.r.

Petr Dolínek, v.r.

Znění s vyznačenými změnami (změny jsou tučně kurzivou podtrženy) - Změna školského zákona

ČÁST JEDENÁCTÁ

HMOTNÉ ZABEZPEČENÍ, ODMĚNY ZA PRODUKTIVNÍ ČINNOST A ÚPLATA ZA VZDĚLÁVÁNÍ A ŠKOLSKÉ SLUŽBY

§ 122

Hmotné zabezpečení a odměny za produktivní činnost

(1) Žákům středních škol a studentům vyšších odborných škol poskytuje odměnu za produktivní činnost právnická osoba, která vykonává činnost školy, a to z prostředků získaných touto produktivní činností; výši této odměny stanoví ředitel školy podle rozsahu a kvality produktivní činnosti. Pokud žáci konají praktické vyučování nebo studenti odbornou praxi u jiné osoby, poskytuje jim odměnu za produktivní činnost tato osoba. Pro účely tohoto zákona se za produktivní činnost považuje činnost, která přináší příjem. Minimální výše měsíční odměny za produktivní činnost pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin je 30 % minimální mzdy. Při jiné délce stanovené týdenní pracovní doby nebo v případě, že žák nevykonával produktivní činnost po dobu celého měsíce, se výše odměny za produktivní činnost úměrně upraví.

(2) Dětem v mateřských školách, přípravných třídách základní školy a přípravném stupni základní školy speciální, žákům základních škol a nezletilým žákům středních škol se poskytuje hmotné zabezpečení, které zahrnuje školní stravování po dobu jejich pobytu ve škole a ve školském zařízení podle § 117 odst. 1 písm. b) a c), a dále v případě potřeby ubytování. Zletilým žákům středních škol a studentům vyšších odborných škol lze poskytovat hmotné zabezpečení podle věty první.

(3) Hmotné zabezpečení podle odstavce 2 zajišťuje pro své děti, žáky a studenty právnická osoba, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení; právnická osoba zřizovaná státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí může hmotné zabezpečení zajišťovat ve spolupráci se zřizovatelem. Hmotné zabezpečení podle odstavce 2 lze poskytovat za úplatu.

(4) Dětem v mateřských školách, přípravných třídách základní školy a přípravném stupni základní školy speciální a žákům prvního stupně základních škol zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí se poskytuje školní stravování bezúplatně.

~~(4)~~ (5) Školní stravování se zajišťuje přednostně v zařízeních školního stravování podle tohoto zákona. Právnické osoby, které vykonávají činnost škol nebo školských zařízení, mohou zajišťovat školní stravování smluvně i u jiné osoby poskytující stravovací služby; v případě právnických osob, které jsou zřízeny státem nebo registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy,⁶⁾ s předchozím souhlasem ministerstva. Školní stravování se řídí výživovými normami.

~~(5)~~ (6) Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem podrobnější podmínky o poskytování hmotného zabezpečení.